

BANSKOŠTIAVNICKÁ VÝZVA

z medzinárodného workshopu
„Materiály, techniky a technológie pri obnove architektonických pamiatok“,
ktorý sa konal v Banskej Štiavnici od 28. mája do 1. júna 2002
a ktorý organizovali:

Pamiatkový úrad Bratislava,
Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica
pod záštitou a s finančnou podporou
Centra svetového dedičstva UNESCO v Paríži,
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
a v spolupráci s mestom **Banská Štiavnica,**
Fakultou architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave,
Spolkom Banskej Štiavnice '91,
Slovenským banským múzeom v Banskej Štiavnici,
Slovenským komitétom ICOMOS,
Slovenskou komisiou pre UNESCO
a s podporou
UNESCO Chair on Cultural Heritage, Université Laval, Québec, Canada.

Workshopu sa zúčastnilo viac ako 40 odborníkov z viacerých európskych krajín. Program workshopu sa zameril na problematiku hodnôt, autenticity a integrity pamiatkových celkov/lokalít, problematiku materiálov, techník a technológií, pričom pozornosť sa sústredila predovšetkým na vápno, drevené konštrukcie, ako aj vhodné používanie cementu a betónu. Veľký dôraz sa venoval školeniu remeselníkov, existujúcim školiacim strediskám a iniciatívam. Súčasťou programu boli štyri praktické ukážky remeselných opráv in situ, ktoré priamo súviseli s témou workshopu a odborná exkurzia do okolia.

Na záver workshopu účastníci prijali nasledujúcu výzvu:

My, účastníci

medzinárodného workshopu

„Materiály, techniky a technológie pri obnovách architektonických pamiatok“,
konaného v Banskej Štiavnici od 28. mája 2002 do 1. júna 2002,

vyjadrujeme vďačnosť organizátorom a sponzorom za úspešný priebeh tohoto podujatia, ako aj za pohostinnosť mestu Banská Štiavnica a jeho obyvateľom;

uvedomujúc si úlohu štátu voči Dohovoru o svetovom dedičstve zabezpečiť ochranu lokalít zapísaných na Zozname svetového dedičstva; že lokality Slovenska, ktoré sa stali svetovým dedičstvom, boli uznané pre ich jedinečnú univerzálnu hodnotu, nevyhnutnú zachovať, chrániť a vhodne využiť k radosti a pre vzdelávanie súčasného obyvateľstva a pre budúce generácie;

rešpektujúc Benátsku chartu, 1964, ako výzvu/doporučenie štátom pre rozvíjanie vhodnej politiky a zásad pre dobré zabezpečenie ochrany vlastného kultúrneho dedičstva;

berúc v úvahu Odporúčania UNESCO o záchrane a súčasnej úlohe historických území, prijatých v Nairobi, 1976, kde sú naliehavo vyzývané všetky štáty prijať všeobecnú a účinnú politiku pre ochranu a revitalizáciu svojich historických území a ich okolia, ako súčasť národného, regionálneho alebo miestneho plánovania;

chápajúc, že podľa Dokumentu o autenticite z Nary, 1994, je obyčajná údržba kvalifikovanými osobami práve najvhodnejším spôsobom ochrany originálnych hodnôt, autenticity (pôvodnosti) a integrity (celistvosti) architektonického kultúrneho dedičstva;

v súlade so Zásadami pre vzdelávanie a školenie, prijaté ICOMOS-om, 1993, kde je navrhovaný metodologický prístup, ktorý by mal byť dodržiavaný pri práci s architektonickým kultúrnym dedičstvom a ktorý volá po vhodnom vzdelávaní verejnosti a školení pamiatkárov, reštaurátorov, remeselníkov, ktorí sa sú zapojení do obnovy architektonického dedičstva;

uznajúc, že tréningové aktivity sú nevyhnutnou súčasťou práce pre napĺňanie medzinárodného Dohovoru o svetovom dedičstve a že vedomosti o tradičných stavebných technikách a tradičnom remesle sú nevyhnutné pre kontinuitu v ochrane a konzervácii architektonického kultúrneho dedičstva;

pripomínajúc, že Národná rada Slovenskej republiky 20. marca 2001 prijala Deklaráciu o ochrane kultúrneho dedičstva, ktorá hovorí: „...*kultúrne hodnoty vytvárané predchádzajúcimi generáciami... sú trvalo ohrozované... úpadkom a zánikom tradičných remesiel a techník a presadzovaním technológií často nezlučiteľných s podstatou a charakterom týchto hodnôt*“. Zdôrazňuje sa v nej tiež dôležitosť potreby vzdelávania mládeže, školenia odborníkov a zvyšovanie úrovne verejného povedomia;

vyzývame

štátne orgány Slovenskej republiky,
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
regionálne orgány a orgány miestnej správy a samosprávy,
ako aj univerzity,

aby sa zhostili vedúcej úlohy v zabezpečovaní ochrany kultúrneho dedičstva na území SR:

1. posilnením a zlepšením vzájomnej **komunikácie, spolupráce a koordinácie** medzi jednotlivými ministerstvami, inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami, ktorých sa ochrana lokalít Svetového kultúrneho dedičstva v SR týka;
2. primeraným **usmerňovaním** záchrany výnimočných univerzálnych hodnôt lokalít Svetového kultúrneho dedičstva v SR, ako aj prípravou a prijatím špecifických zásad pre ochranu, obnovu/reštaurovanie a udržiavanie jednotlivých historických budov, areálov a archeologických „pozostatkov“, pri súčasnom rešpektovaní ich hodnôt, ich stavu, ich kompozície, materiálov a techník použitých na ich vytvorenie;
3. podporou úsilia o rozvoj **vedomostí** z teórie a praxe ochrany pamiatok, ako aj sprostredkovaním prenosu týchto vedomostí prostredníctvom vzdelávacích aktivít, ktoré reagujú na potreby profesionálov v oblasti ochrany pamiatok, umeleckých reštaurátorov, remeselníkov a ďalších zainteresovaných;
4. propagáciou hodnôt **tradičného remesla, remeselnej zručnosti** a vzdelávaním mladej generácie v remeslách, tiež s použitím verejných médií;
5. vypracovaním **stratégie vzdelávania a tréningu** založili školiace strediská a podporili aktivity, ktoré by zaručili udržanie a odovzdávanie vedomostí, rozvoj zručností a skúseností odborníkov, technikov, umeleckých reštaurátorov, remeselníkov a dodávateľov, ktorí sa zúčastňujú na reštaurovaní stavebných pamiatok;
6. podporením spolupráce medzi **tréningovými centrami** v rôznych krajinách, organizáciou spoločných projektov, výmenou vedomostí a skúseností, a to s rešpektovaním tradícií a svojráznosti každej krajiny;
7. podnecovaním a udrжанím výroby **materiálov** vhodných pre ochranu stavebného/architektonického dedičstva a ich certifikácie;

8. zabezpečením finančných a iných zdrojov potrebných pre založenie **tréningovo-vzdelávacieho centra**, situovaného podľa možnosti v Banskej Štiavnici; ktoré by poskytovalo certifikované školenia/tréningy v rámci celoživotého vzdelávania a profesionálneho rastu stredoškolsky vzdelaných remeselníkov a technikov, ktoré by boli odpoveďou na aktuálne potreby v ochrane architektonického dedičstva; tiež by poskytovalo informácie a rady vlastníkom pamiatok;
9. podporou a poradenstvom podnikateľov vlastníkov, aby na obnovu pamiatok vyžadovali **kvalifikovaných remeselníkov a skúsených technikov**, radu a koordináciu od kompetentných architektov;
10. prostredníctvom budovania **dokumentačného a informačného centra** podporiť tréningové aktivity: vybudovať **archív historických stavebných materiálov**, ukážok tradičných remeselných techník, referenčnej informačnej databázy; súčasne rozširovať informácie a vzdelávať verejnosť;
11. **monitorovať** stav lokalít svetového dedičstva;
12. legislatívnou **úpravou** platných **zákonov** tak, aby od firiem, alebo jednotlivcov, ktorí sa zúčastňujú na procese konzervovania a obnovy stavebného/ architektonického dedičstva, bolo požadované preukázanie úrovne a štandardu ich schopností a zručností;
13. uistením, že **vyhlášky a normy podporujú** konzervovanie a vhodnú obnovu stavebného/ architektonického dedičstva

Záverečná časť sa venuje osobitne ochrane Svetového kultúrneho dedičstva v Banskej Štiavnici:

Účastníci workshopu odporúčajú:

1. napomôcť trvalému a konštruktívnemu dialógu medzi zodpovednými orgánmi a inštitúciami a obyvateľmi Banskej Štiavnice,
2. udržať a posilňovať úzku spoluprácu medzi príslušnými oddeleniami Mestského úradu a Pamiatkového úradu,
3. venovať zvláštnu pozornosť rešpektovaniu historického charakteru a patiny pamiatkových budov a stavieb v súvislosti s výnimočnou univerzálnou hodnotou mesta, uprednostniť úpravy pred rekonštrukciami, opravy in situ (na mieste) pred opravami v rozobratom stave, prvoradým záujmom by malo byť zachovanie originálnej konfigurácie, materiálov a skladby,

4. uprednostniť vhodné použitie tradičných stavebných materiálov a technológií pri reštaurovaní, oprave a údržbe historických stavieb, moderné materiály a konštrukcie, najmä betón a oceľ, používať v minimálnej miere a s ohľadom na historickú integritu objektu,

5. zabezpečiť a pod dohľadom kompetentných odborníkov využívať technické zariadenia pre analýzy a testy potrebné v rámci rozhodovania o zásahoch do pamiatok,

6. prioritne vypracovať a uviesť do praxe náležité plány manažmentu a zásady pre ochranu a vhodné využívanie pamiatok,

7. zabezpečiť v Banskej Štiavnici zariadenia vhodné pre organizovanie vzdelávacích a školiacich aktivít a pre podporu sústreďovania a šírenia informácií o tradičných materiáloch a technológiách,

8. finančne stimulovať dobrú údržbu ,konzerváciu a rehabilitáciu pamiatok,

9. zriadiť fond pre financovanie nevyhnutných záchranných prác,

10. zorganizovať sériu následných podujatí na národnej úrovni s cieľom šíriť a uviesť do praxe tieto odporúčania,

s vedomím, že dobrá ochrana pamiatok prispeje nielen ku zachovaniu kultúrneho dedičstva, ale aj k rozvoju kvality života obyvateľov, k podpore trvalo udržateľného cestovného ruchu a k zlepšeniu ekonomickej situácie Banskej Štiavnice a regiónu.

Odsúhlasené účastníkmi dňa 31. mája 2002.